Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (седми състав)

2 юни 2022 година*

„Преюдициално запитване — Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси — Връчване на съдебни и извънсъдебни документи — Регламент (ЕО) № 1393/2007 — Член 5 — Писмен превод на документа — Поемане от заявителя на разходите за писмен превод — Понятие „заявител“ — Връчване по инициатива на сезирания съд на съдебни документи на лица, встъпили в производството“

По дело C-196/21

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Tribunalul Ilfov (Окръжен съд Илфов, Румъния) с акт от 4 февруари 2021 г., постъпил в Съда на 26 март 2021 г., в рамките на производство по дело

SR

срещу

EW,

при участието на:

FB,

CX,

IK,

СЪДЪТ (седми състав),

състоящ се от: J. Passer, председател на състава, N. Wahl и M. L. Arastey Sahún (докладчик), съдии,

генерален адвокат: M. Szpunar,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

* Език на производството: румънски.

като има предвид становищата, представени:

– за EW, от S. Dumitrescu, avocată,

– за румънското правителство, от E. Gane, L.-E. Baţagoi и A. Wellman, в качеството на представители,

– за френското правителство, от A.-L. Desjonquères и N. Vincent, в качеството на представители,

– за унгарското правителство, от Z. Biró-Tóth и M. Z. Fehér, в качеството на представители,

– за Европейската комисия, от A. Biolan и S. Noë, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 5 от Регламент (ЕО) № 1393/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 13 ноември 2007 година относно връчване в държавите членки на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела („връчване на документи“) и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1348/2000 на Съвета (ОВ L 324, 2007 г., стр. 79).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между SR и EW относно прекратяването на брака им по взаимно съгласие, както и определянето и упражняването на родителската отговорност по отношение на ненавършилото им пълнолетие дете.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Съгласно съображения 2—4 от Регламент № 1393/2007:

„(2) Правилното функциониране на вътрешния пазар изисква подобряване и ускоряване на предаването на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела за връчване от една от държавите членки в друга.

(3) С акт от 26 май 1997 г. Съветът изготви Конвенция за връчването на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела в държавите членки и препоръча приемането ѝ от държавите членки в съответствие с техните конституционни разпоредби. Посочената конвенция не е влязла в сила. Необходимо е да се осигури приемственост по отношение на резултатите от преговорите за сключване на конвенцията.

(4) На 29 май 2000 г. Съветът прие Регламент (ЕО) № 1348/2000 за връчване на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела в държавите членки [ОВ L 160, 2000 г., стр. 37; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 1, стр. 161]. В по-голямата си част съдържанието на посочения регламент се основава на конвенцията“.

4 Член 2 от този регламент гласи:

„1. Всяка държава членка определя държавни длъжностни лица, органи или други лица, наричани по-долу „предаващи органи“, които са компетентни да изпращат съдебни и извънсъдебни документи за връчване в друга държава членка.

2. Всяка държава членка определя държавни длъжностни лица, органи или други лица, наричани по-долу „получаващи органи“, които са компетентни да получават съдебни и извънсъдебни документи от друга държава членка.

[…]“.

5 Член 5 от посочения регламент предвижда:

„1. Заявителят се уведомява от предаващия орган, до който той отправя документа с цел неговото предаване, че адресатът може да откаже да го приеме, ако той не е на един от езиците, предвидени в член 8.

2. Заявителят поема всички разходи по превода преди предаването на документа, без това да засяга евентуални последващи решения на съда или на компетентния орган относно присъждането на такива разходи“.

6 Съгласно член 8, параграф 1 от същия регламент:

„Получаващият орган информира адресата посредством формуляр-образеца, даден в приложение II, че може да откаже да приеме документа, който трябва да се връчи, по време на самото връчване или връщайки документа на получаващия орган в срок една седмица, ако не е написан или не е преведен на един от следните езици:

а) език, който адресатът разбира; или

б) официалния език на държавата членка адресат, или, при наличие на няколко официални езика в тази държава членка, официалния език или един от официалните езици на мястото, където трябва да се осъществи връчването“.

Румънското право

7 Член 61 от Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (Закон № 134/2010 за приемане на граждански процесуален кодекс) от 1 юли 2010 г. (*Monitorul Oficial al României*, част I, № 247 от 10 април 2015 г.) предвижда:

„(1) Всеки, който има правен интерес, може да встъпи във висящо производство между първоначалните страни.

[…]

(3) Встъпването е акцесорно, когато с него се цели единствено да се подпомогне защитата на една от страните“.

8 Член 64 от този закон гласи:

„(1) Съдът изпраща на страните молбата за встъпване и копия от приложените към нея документи.

(2) След изслушване на встъпилата страна и на главните страни съдът се произнася по принцип по допустимостта на встъпването с мотивирано определение.

[…]“.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

9 SR и EW са съответно майката и бащата на ненавършило пълнолетие дете.

10 На дата, неуточнена в акта за преюдициално запитване, и SR, и EW подават пред Judecătoria Buftea (Районен съд Буфтя, Румъния) молба за прекратяване на брака им, както и за определяне на родителската отговорност по отношение на детето им и за установяване на условията за упражняването ѝ.

11 С решение от 4 юли 2016 г. този съд постановява прекратяването на брака между SR и EW по взаимно съгласие. Съдът също така определя, че детето ще живее в дома на майката, и приема, че родителските права ще се упражняват съвместно от двамата родители, като се гарантира запазването на личните отношения между бащата и детето в съответствие с определения режим на лични контакти. Освен това същият съд осъжда EW да плаща издръжка на детето.

12 Както EW, така и SR обжалват това решение пред запитващата юрисдикция, Tribunalul Ilfov (Окръжен съд Илфов, Румъния).

13 Главното искане на EW е въпросното решение да се отмени поради липса на компетентност на съда, а при условията на евентуалност — то частично да се измени, що се отнася до местоживеенето на детето и плащането на издръжка за него.

14 SR иска упражняването на родителските права да се възложи само на нея, да се отмени въведеният за EW режим на лични отношения, да се промени размерът на издръжката, която трябва да плаща EW, както и да се преизчислят съдебните разноски.

15 На 5 юли 2018 г. FB, CX и IK, които са съответно братът, сестрата и дядото на детето по бащина линия, са поискали да встъпят в подкрепа на исканията на EW. Тези поискали да встъпят лица живеят във Франция.

16 С определение от 15 септември 2020 г. запитващата юрисдикция приема, произнасяйки се по допустимостта на тези молби за встъпване, че SR и EW са длъжни да осигурят превода на френски език на издадените от тази юрисдикция призовки, за да бъдат връчени на FB, на CX и на IK, в съответствие с разпоредбите на Регламент № 1393/2007.

17 SR и EW отказват да платят разходите, свързани с превода на тези процесуални документи на френски език, понеже считат, че те трябва да се оставят в тежест на запитващата юрисдикция. Според тези страни запитващата юрисдикция трябва да се счита за „заявител“ за целите на прилагането на член 5, параграф 2 от Регламент № 1393/2007.

18 В тази насока запитващата юрисдикция отбелязва, че понятието „заявител“ по смисъла на член 5 от Регламент № 1393/2007 не може да се отнася до съд. Според нея всъщност съдът може да действа само в качеството на предаващ орган по смисъла на член 2, параграф 1 от този регламент или в качеството на получаващ орган по смисъла на член 2, параграф 2 от него. Тя посочва, че в случая действа като предаващ орган, компетентен да предаде съответните съдебни документи за връчване в друга държава членка, а именно Франция.

19 По нейно мнение от член 5, параграф 1 от този регламент следва, че понятието „заявител“, също както понятието „адресат“, очевидно са изключени от съответния обхват на понятията „предаващ орган“ и „получаващ орган“. След като по делото в главното производство запитващата юрисдикция е предаващият орган, тя няма как да се счита за заявител.

20 Според тази юрисдикция заявител по смисъла на Регламент № 1393/2007 е лицето, което е подало исковата молба и има интерес да се извърши връчване съгласно този регламент, за да може да приключи съдебното производство. В случая тя смята, че такива са SR и EW, защото всяка от тези страни е подала въззивна жалба пред запитващата юрисдикция и следователно поначало има интерес въззивното производство да приключи.

21 При тези обстоятелства Tribunalul Ilfov (Окръжен съд Илфов) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Когато съдът реши и разпореди да се призоват встъпилите страни в гражданско производство кой е „заявителят“ по смисъла на член 5 от [Регламент № 1393/2007] — съдът на държавата членка, който решава да се призоват встъпилите страни, или страната по висящия пред този съд спор?“.

По преюдициалния въпрос

По допустимостта

22 Румънското правителство счита, че преюдициалното запитване е недопустимо, защото от описаната от запитващата юрисдикция фактическа обстановка не може да се разбере дали въпросът за необходимостта от превод на процесуалния документ, и следователно за поемане на свързаните с него разходи, се поставя конкретно в главното производство.

23 По-конкретно, запитващата юрисдикция не посочила дали призовките вече са били връчени на встъпилите страни и дали последните са отказали да ги приемат по съображение, че не са съставени на език, който те разбират или се очаква да разбират. Ако обаче случаят не е такъв, въпросът на запитващата юрисдикция бил хипотетичен и следователно недопустим.

24 Това правителство отбелязва, че Съдът вече е имал повод да уточни, че съгласно член 5, параграф 1 от Регламент № 1393/2007 предаващият орган уведомява заявителя за риска от евентуален отказ от приемане от страна на адресата на документ, ако той не е на един от езиците, предвидени в член 8 от посочения регламент. По силата на решение от 16 септември 2015 г., Alpha Bank Cyprus (C-519/13, EU:C:2015:603, т. 35), обаче заявителят бил този, който трябва да реши дали да възложи за превод въпросния документ, разходите за който впрочем той следвало да поеме съгласно член 5, параграф 2 от същия регламент.

25 В тази насока следва да се припомни, че съгласно постоянната практика на Съда въпросите, които са свързани с тълкуването на правото на Съюза и са поставени от националния съд в нормативната и фактическа рамка, която той определя съгласно своите собствени правомощия и проверката на чиято точност не е задача на Съда, се ползват с презумпция за релевантност. Съдът може да откаже да се произнесе по отправено от национална юрисдикция преюдициално запитване само ако е очевидно, че искането тълкуване на правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или пък когато Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (решение от 21 декември 2021 г., Euro Box Promotion и др., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 139 и цитираната съдебна практика).

26 Освен това, предвид духа на сътрудничество, който ръководи отношенията между националните юрисдикции и Съда в рамките на преюдициалното производство, липсата на някои предварителни констатации от запитващата юрисдикция не води непременно до недопустимост на преюдициалното запитване, ако въпреки тези пропуски с оглед на произтичащите от преписката обстоятелства Съдът счита, че е в състояние да даде полезен отговор на запитващата юрисдикция (решение от 2 април 2020 г., Reliantco Investments и Reliantco Investments Limassol Sucursala Bucureşti, C-500/18, EU:C:2020:264, т. 42 и цитираната съдебна практика).

27 В случая следва да се приеме за установено, че Съдът разполага с достатъчно данни, за да може да даде полезен отговор на запитващата юрисдикция. Следва да се отбележи, че от представените на Съда от EW писмени становища е видно, че всъщност запитващата юрисдикция е връчила процесуалните документи на встъпилите страни още през 2019 г., които последните в съответствие с Регламент № 1393/2007 са отказали да приемат със съображението, че тези документи са съставени на румънски език. Тъй като не владеели този език, те поискали да получат посочените процесуални документи в превод на френски език.

28 Така тези изложени от EW фактически обстоятелства позволяват фактическата обстановка, представена от запитващата юрисдикция, да бъде допълнена, доколкото е необходимо, и с това потвърждават презумпцията за релевантност, от която се ползва поставеният въпрос, като изключват възможността той да се счита за хипотетичен.

29 При това положение преюдициалното запитване е допустимо.

По същество

30 С въпроса си запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 5, параграф 2 от Регламент № 1393/2007 следва да се тълкува в смисъл, че съдът, който разпорежда да бъдат предадени съдебни документи на трети лица, поискали да встъпят в производството, трябва да се счита за „заявител“ по смисъла на тази разпоредба.

31 Най-напред е уместно да се припомни, че съгласно тази разпоредба заявителят поема всички разходи по превода преди предаването на документа, без това да засяга евентуални последващи решения на съда или на компетентния орган относно присъждането на такива разходи.

32 В тази насока се налага изводът, че в Регламент № 1393/2007 няма никакво определение на понятието „заявител“.

33 След като липсва такова определение, член 5, параграф 2 от Регламент № 1393/2007 трябва да се тълкува в светлината на неговия контекст и на целите, преследвани с Регламент № 1393/2007 (вж. в този смисъл решение от 16 септември 2015 г., Alpha Bank Cyprus, C-519/13, EU:C:2015:603, т. 28 и по аналогия, що се отнася до Регламент № 1348/2000, решение от 8 май 2008 г., Weiss und Partner, C-14/07, EU:C:2008:264, т. 45). Генезисът на разпоредбата от правото на Съюза също може да разкрие обстоятелства, които са релевантни за тълкуването ѝ (решение от 10 декември 2018 г., Wightman и др., C-621/18, EU:C:2018:999, т. 47 и цитираната съдебна практика).

34 Досежно, на първо място, контекстуалното и историческо тълкуване на член 5, параграф 2 от този регламент, следва да се констатира, че самият текст на тази разпоредба провежда разграничение между заявителя, който поема евентуалните разходи по превода преди предаването на документа, и компетентния съд или орган, сезиран в предаващата държава членка, който може да вземе евентуално последващо решение относно присъждането на тези разходи.

35 Това разграничение между заявителя и сезирания национален съд следва и от практиката на Съда по Регламент № 1393/2007, в частност от решение от 16 септември 2015 г., Alpha Bank Cyprus (C-519/13, EU:C:2015:603, т. 41—43), в което Съдът подчертава, от една страна, че съдът, сезиран в предаващата държава членка, се произнася по въпросите по същество, когато те са спорни между заявителя и адресата на документа, и от друга, че посоченият съд трябва да гарантира, че съответните права на засегнатите страни — а именно, на заявителя и на адресата — са защитени балансирано.

36 Подобно разграничение следва от определение от 28 април 2016 г., Alta Realitat (C-384/14, EU:C:2016:316, т. 75), в което Съдът визира възможността — преди да започне процедурата по връчване на документа — на сезирания съд да се наложи да направи първоначална временна преценка на езиковите познания на адресата, за да определи със съгласието на заявителя дали е необходим превод на документа.

37 Уместно е също така да се отбележи, че член 5, параграф 1 от Регламент № 1393/2007 провежда разграничение, идентично на визираното в точка 34 от настоящото решение, доколкото предвижда, че заявителят се уведомява от предаващия орган, че адресатът може

да откаже да го приеме, ако той не е на един от езиците, предвидени в член 8 от същия регламент. Всъщност съгласно член 2, параграф 1 от цитирания регламент предаващите органи са държавни длъжностни лица, органи или други лица, които са компетентни да изпращат съдебни и извънсъдебни документи за връчване в друга държава членка От акта за преюдициално запитване личи, че в случая запитващата юрисдикция действа като предаващ орган.

38 В допълнение, от съображение 4 от Регламент № 1393/2007 следва, че Регламент № 1348/2000, който той отменя, по същество се основава на Конвенцията, съставена на основание член K.3 от Договора за Европейския съюз, за връчване в държавите — членки на Европейския съюз, на съдебни и извънсъдебни документи по граждански и търговски дела от 26 май 1997 г. (ОВ C 261, 1997 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 11, стр. 207).

39 Обяснителният доклад относно тази конвенция (ОВ C 261, 1997 г. стр. 26), който е релевантен за целите на тълкуването на Регламент № 1393/2007 (вж. в този смисъл решение от 11 ноември 2015 г., Tecom Mican и Arias Domínguez, C-223/14, EU:C:2015:744, т. 40 и по аналогия, що се отнася до Регламент № 1348/2000, решение от 8 май 2008 г., Weiss und Partner, C-14/07, EU:C:2008:264, т. 53), подкрепя тълкуването на член 5, параграф 2 от Регламент № 1393/2007 в смисъл, че разходите за писмен превод на даден документ не могат да бъдат възложени в тежест на сезирания съд.

40 Всъщност коментарът относно член 5, параграф 2 от споменатата конвенция, чийто текст по същество съвпада с текста на член 5, параграф 2 от Регламент № 1393/2007 и фигурира в този обяснителен доклад, уточнява, че с понятието „заявител“ във всички случаи се има предвид страната, заинтересована от предаването на документа. Следователно с него не могат да се имат предвид съдилищата“ [неофициален превод].

41 При това положение от контекстуалното и историческо тълкуване на член 5, параграф 2 от Регламент № 1393/2007 следва, че когато разпорежда да бъдат предадени съдебни документи на трети лица, които искат да встъпят в производството, съответният съд не може да се счита за „заявител“ по смисъла на тази разпоредба с оглед на поемането на евентуалните разходи по писмения превод преди предаването на тези документи.

42 На второ място, тази констатация се подкрепя от телеологичното тълкуване на Регламент № 1393/2007.

43 Всъщност Съдът вече е имал повод да уточни, що се отнася до целите на Регламент № 1393/2007, че — както е посочено в съображение 2 от този регламент — той цели да установи система за връчване в рамките на Съюза на съдебни и извънсъдебни документи по граждански и търговски дела, чиято цел е правилното функциониране на вътрешния пазар. Така с цел да се подобри ефективността и бързината на съдебното производство и да се осигури добро правораздаване посоченият регламент установява принципа на пряко предаване на съдебни и извънсъдебни документи между държавите членки, което води до опростяване и ускоряване на процедурите (решение от 16 септември 2015 г., Alpha Bank Cyprus, C-519/13, EU:C:2015:603, т. 29 и 30 и цитираната съдебна практика, както и определение от 28 април 2016 г., Alta Realitat, C-384/14, EU:C:2016:316, т. 47 и 48).

44 Съдът обаче е постановил също, че Регламент № 1393/2007 трябва да се тълкува така, че във всеки конкретен случай да се гарантира справедлив баланс между интересите на заявителя и тези на адресата на документа, посредством съвместяване на целите за ефикасност и бързина на предаването на процесуални документи с изискването да се гарантира адекватно право на защита на адресата на тези документи (решение от 16 септември 2015 г., Alpha Bank Cyprus, C-519/13, EU:C:2015:603, т. 33 и цитираната съдебна практика, както и определение от 28 април 2016 г., Alta Realitat, C-384/14, EU:C:2016:316, т. 51).

45 В допълнение, Съдът е посочил, че действително е от съществено значение, от една страна, за да може адресатът на документа ефективно да упражни своето право на защита, съответният документ да бъде съставен на език, който той разбира, но от друга страна, заявителят не трябва да понася негативните последици от отказ да се приемат непреведени документи, който цели единствено забавяне или представлява явна злоупотреба, когато е установено, че адресатът на документа разбира езика, на който той е съставен. Следователно съдът, пред който е висящ спорът в държавата членка, в която е издаден документът, е длъжен да защити във възможно най-голяма степен интересите на всяка една от страните, в частност като разгледа всички убедителни факти и доказателства, показващи конкретно езиковите познания на адресата (вж. в този смисъл определение от 28 април 2016 г., Alta Realitat, C-384/14, EU:C:2016:316, т. 78 и 79).

46 Тълкуване в смисъл, че сезираният съд в държавата членка, в която е издаден документът, трябва да се счита за заявител по смисъла на член 5, параграф 2 от Регламент № 1393/2007, обаче би било в разрез със задължението на този съд да гарантира справедлив баланс между интересите на заявителя и тези на адресата на документа. Всъщност изпълнението на това задължение по необходимост предполага органът, на който то е възложено, да е в положение на независимост от интересите на заявителя и на адресата. Ето защо този орган не може да съвпада с някое от тези заинтересовани лица, а именно със заявителя.

47 С оглед на изложеното дотук на поставения въпрос следва да се отговори, че член 5, параграф 2 от Регламент № 1393/2007 трябва да се тълкува в смисъл, че когато разпорежда да бъдат предадени съдебни документи на трети лица, които искат да встъпят в производството, съответният съд не може да се счита за „заявител“ по смисъла на тази разпоредба.

По съдебните разноски

48 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (седми състав) реши:

Член 5, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1393/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 13 ноември 2007 година относно връчване в държавите членки на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела („връчване на документи“) и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1348/2000 на Съвета трябва да се тълкува в смисъл, че когато разпорежда да бъдат предадени съдебни документи на

трети лица, които искат да встъпят в производството, съответният съд не може да се счита за „заявител“ по смисъла на тази разпоредба.

Подписи